

voor leerlingen uit groep 7 & 8

WOORDVOERERS VAN DE NATUUR

Een educatief programma voor groep 7 en 8

Handleiding

Deel 1

Algemeen

Inhoudsopgave Deel 1

Inleiding

1 Algemene informatie

1.1 Doelgroep

1.2 Doel van het programma Woordvoerders van de Natuur

1.3 Opzet en duur van het programma

1.4 Kosten en aanmelden

1.5 Verantwoordelijkheid

2 Didactische verantwoording

2.1 Leerdoelen

2.2 Aansluiting bij kerndoelen

2.3 Zelfontdekkend leren

3 itdagende programma's

3.1. De eendenkooi

3.2. Noordzeekust

3.3. Bos

3.4. Heide en reliëf

3.5. Graslanden

3.6. De Otter

3.7. De Grote Vuurvlinder

3.8. Rivier en uiterwaarden

3.9. Nieuwe Natuur

3.10. Buitenplaatsen

4 Presentatievormen

4.1. Grote Natuurshow

4.2. Marktkraampjes

4.3. Een excursie

4.4. Uitleg geven bij een maquette

4.5. Tentoonstelling

4.6. Tips voor uitbreiding

Inleiding

Voor u ligt de handleiding van het educatieve programma Woordvoerders van de Natuur. Dit programma begint met een voorbereiding op school en na een spannend bezoek aan het natuurgebied eindigt het met een presentatie.

Waarom Woordvoerders van de Natuur

De kinderen van nu zijn de beslissers van de toekomst. De relatie jeugd en natuur is heel belangrijk, zowel voor draagvlak voor de natuur als voor de ontwikkeling van het kind. Omdat kinderen tegenwoordig minder buiten komen is het een zorgpunt dat die relatie met de natuur niet meer vanzelf ontstaat. IVN en Staatsbosbeheer delen deze zorg en hebben de ambitie om via het educatieve programma woordvoerders van de natuur een positieve bijdrage te leveren om de betrokkenheid van de jeugd met de natuur te vergroten.

Wat maakt dit programma bijzonder?

Tijdens het educatieve programma Woordvoerders van de natuur kruipen de leerlingen in de huid van bijvoorbeeld een reiziger, dier, onderzoeker, journalist of een andere beroepsbeoefenaar. De leerlingen ontdekken hiermee een natuurgebied op een manier die bij hen past. Bovendien presenteren zij hun bevindingen aan volwassen publiek. De leerlingen laten hun stem horen: dit keer zijn de leerlingen de woordvoerders van de natuur!

Voor wie is deze handleiding

Deze handleiding is bedoeld voor de leerkracht die dit programma met de leerlingen van groep 7 of 8 gaat uitvoeren. Het biedt u, als leerkracht, alle informatie om van dit programma een groot succes te maken. Voor de NME-medewerkers op locatie, is naast deze handleiding een aparte bijlage beschikbaar met daarin voor hen noodzakelijke informatie.

Waar gaat deze handleiding over

In deze handleiding vindt u informatie over de opzet en de inhoud van het programma. Daarnaast geeft het handvaten voor het organiseren en uitvoeren van dit educatieve programma. Ook bevat deze handleiding achtergrondinformatie over het natuurgebied waar het programma zich afspeelt.

Meer informatie

Meer informatie over dit project vindt u op www.woordvoerdersvandenatuur.nl.

1. Algemene informatie

1.1. Doelgroep

Leerlingen van groep 7 en 8 van de basisschool.

1.2. Doel van het programma Woordvoerders van de Natuur

Leerlingen worden door actieve beleving meer verbonden met de natuur in hun eigen leefomgeving en kunnen op hun eigen manier hun ervaringen in de natuur presenteren aan volwassenen.

1.3. Opzet en duur van het programma

Het programma dat u met de kinderen uitvoert bestaat uit 3 blokken:

- 1 Voorbereiding in de klas. Tijdens dit blok bereiden de leerlingen zich voor op het bezoek aan het natuurgebied. Tijdsduur: één les, desgewenst kan dit uitgebreider.
- 2 Bezoek aan het natuurgebied. De boswachter ontvangt de leerlingen in zijn/haar natuurgebied. Vervolgens gaan de leerlingen praktisch aan de slag. Zij voeren opdrachten uit waarmee zij het natuurgebied zelf gaan ontdekken en ervaren dat het leuk is om buiten te zijn. Afhankelijk van de lokale situatie krijgt de leerkracht hierbij hulp van de boswachter, het NME-centrum en/of vrijwilligers.
Tijdsduur: één dagdeel (meestal een ochtend).
- 3 Presentatie. Hier worden de kinderen woordvoerders van de natuur! Als afsluiting presenteren de leerlingen hun natuurervaringen op een creatieve manier. Dit kan in het gebied zelf, op school of met meerdere scholen tegelijk plaatsvinden. De leerlingen presenteren hun ervaringen aan volwassenen. U kunt deze afsluitende presentatie inzetten als PR voor uw school. Op deze manier kunnen ouders en andere geïnteresseerden kennis maken met de activiteiten van de kinderen. Als het thema aansluit bij ontwikkelingen in de woonomgeving kan het interessant zijn om overheden, instanties of buurtbewoners uit te nodigen.
Tijdsduur: ca. 8 uur (waarbij u kunt aansluiten bij andere vakken zodat het geen extra uren zijn)

U kunt dit programma uiteraard naar eigen wensen uitbreiden.

1.4. Kosten en aanmelden

Staatsbosbeheer en het IVN bieden u deze handleiding voor leerkrachten gratis aan. De kosten voor het bezoek aan het natuurgebied is per locatie verschillend.

Kosten voor vervoer, eventuele versnaperingen tijdens het bezoek aan het natuurgebied en materialen voor de eindpresentatie zijn voor rekening van de school.

Aanmelden is per locatie eveneens verschillend. Kijk voor uw locatie in eel Locatie of kijk op de website www.woordvoerdersvandenatuur.nl.

1.5. Verantwoordelijkheid

Staatsbosbeheer en het IVN zijn verantwoordelijk voor de didactische invulling van het programma. Zij regelen de materialen die nodig zijn tijdens het bezoek aan het natuurgebied.

De school / leerkracht is zelf verantwoordelijk voor de organisatie op school en het vervoer naar de locatie toe. Ook voor het gedrag van de leerlingen op locatie is hij verantwoordelijk.

Uiteraard is het van belang dat er geen afval wordt achtergelaten en schade aan voorzieningen, planten en dieren wordt voorkomen.

Staatsbosbeheer kan niet aansprakelijk worden gesteld.

2. Didactische verantwoording

2.1. Leerdoelen

Hoofddoel:

Leerlingen worden door actieve beleving meer verbonden met de natuur in hun eigen leefomgeving en kunnen op hun eigen manier hun ervaringen in het Natuurgebied presenteren aan volwassenen.

Subdoelen:

- Kennis en inzicht
Leerlingen hebben meer kennis en inzicht gekregen in de waarde van de lokale natuur.
- Beleving en houding
Het programma kenmerkt zich door zelfontdekkend leren. Daarin staat beleving voorop. Door zelf de waarden van de natuur te ontdekken krijgen kinderen een grote betrokkenheid bij het gebied (een positieve houding gebaseerd op kennis en beleving).
- Vaardigheden en gedrag
Leerlingen kunnen zelf actief zijn als woordvoerder voor hun eigen terrein en worden daarin door volwassenen serieus genomen. Zij zijn in staat om aan anderen te vertellen over de waarde van de lokale natuur, wat zij ervan vinden en wat zij hebben beleefd.

2.2. Aansluiting bij kerndoelen

Dit programma sluit aan bij de onderstaande kerndoelen. Uiteraard kunt u als leerkracht zelf bepalen welke onderdelen u uit uw onderwijsmethode wilt vervangen met dit programma.

Oriëntatie op jezelf en de wereld > Mens en samenleving.

Kerndoel 39

De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu

Oriëntatie op jezelf en de wereld > Natuur en techniek

Kerndoel 40

De leerlingen leren in de eigen omgeving veel voorkomende planten en dieren onderscheiden en benoemen en leren hoe ze functioneren in hun leefomgeving.

Oriëntatie op jezelf en de wereld > Natuur en techniek.

Kerndoel 44

De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, de vorm en het materiaalgebruik

Nederlands > Mondeling onderwijs

Kerndoel 1

De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.

2.3. Zelfontdekkend leren

Dit educatieve programma is gebaseerd op zelfontdekkend leren. Hierbij is het de bedoeling dat de leerlingen veel zelf aan de slag gaan. De kinderen spelen een rol in het programma waarbij zij uitgedaagd worden om meer te weten te komen over de natuur.

Dit betekent o.a. dat de ouders/begeleiders de leerlingen tijdens het veldbezoek stimuleren om de opdrachten uit te voeren. Het is dus niet de bedoeling dat zij zelf de antwoorden geven.

3. Uitdagende programma's

Voor Woordvoerders van de natuur zijn verschillende programma's ontwikkeld. De programma's hebben allen een eigen thema en zijn in nauwe samenwerking met de boswachter en een lokaal NME centrum tot stand gekomen. Een programma is op maat te maken voor een vergelijkbaar natuurgebied.

Elk programma wordt voorafgegaan aan een voorbereidende les op school. Daarna gaan de leerlingen een hele ochtend op ontdekkingsstocht in het natuurgebied.

Deze activiteiten zijn de voorbereiding op een presentatie, waarbij de leerlingen op hun eigen manier hun ervaringen en ontdekkingen presenteren aan volwassenen.

3.1. De Eendenkooi

De leerlingen ontdekken de werking van de eendenkooi, maken kennis met de kooiker en ervaren hoe mooi de natuur is rondom een eendenkooi.

3.2. Noorzeekust

De Noordzeekust en haar geschiedenis worden op een praktische en uitdagende manier ontdekt. De leerlingen gaan met een sleepnet aan het werk in de branding en zien wat daar leeft. Verder juttten ze langs het strand en ontdekken de flora en fauna van de duinen.

3.3. Bos

Van de Nederlandse bossen maken zowel dieren, planten als mensen intensief gebruik. Door middel van een struintocht en gerichte opdrachten onderzoeken de leerlingen alle bijzonderheden van het bos.

3.4. Heide en reliëf

De leerlingen ontdekken hoe de heide is ontstaan. Verder onderzoeken ze Jeneverbesstruiken en Eikenstrubben. Ten slotte gaan ze praktisch aan de slag om heide vrij te maken van jonge bomen.

3.5. Graslanden

De flora en fauna van de graslanden worden hier onderzocht. Verschillende grassoorten worden vergeleken. Ook komen de invloed van het water en de historie van het gebied aan bod.

3.6. De Otter

Leerlingen kruipen in de huid van de otter. Ze sluipen als een otter, kijken als een otter onder water en proberen net als een otter vis te vangen. Na deze activiteiten weten ze alles over de otter en zijn leefgebied.

3.7. De Grote Vuurvlinder

De leerlingen ontdekken welke voorwaarden deze zeer zeldzame vlinder stelt aan zijn leefomgeving. Tevens maken ze op praktische wijze kennis met het cultuurlandschap waar de vuurvlinder voorkomt.

3.8. Rivier en uiterwaarden

Als ontdekkingsreizigers maken de leerlingen kennis met de dieren en planten van het rivierenlandschap. Zo ontdekken ze de uiterwaarden en de invloed van het water op de natuur.

3.9. Nieuwe Natuur

Als er nieuwe natuur ontstaat verandert er veel en is er veel te ontdekken. Leerlingen gaan op zoek naar de schatten van de natuur en worden experts in planten, bodem, dieren of vogels van het nieuwe natuurgebied.

3.10. Buitenplaatsen

De leerlingen ontdekken dat het landschap en de natuur rondom een buitenplaats veranderd in de loop van de tijd. Iedere huiseigenaar heeft een deel van het landschap rondom de buitenplaats gevormd, waardoor in een klein gebied heel veel variatie is in de natuur.

4. Presentatievormen

Het programma Woordvoerders van de Natuur wordt afgesloten met een presentatie aan volwassenen. Hieronder vindt u enkele voorbeelden.

4.1 Grote Natuurshow

Ieder tweetal presenteert op zijn eigen manier en maakt van te voren de benodigde decorstukken.

Alle presentaties worden aan elkaar gekoppeld als één show met u als showmaster. Hieronder enkele mogelijke ideeën voor de verschillende rollen.

- Een lied maken met o.a. dieren geluiden. Het is prettig om het lied op basis van een bestaand nummer te doen. Dit biedt leerlingen de structuur van refrein en couplet. Ook is het dan eenvoudiger om begeleidende muziek te vinden. Het is misschien leuk om het lied of de rap vanuit de ogen van een dier te componeren.
- Een levend diorama inrichten en daarbij een klein toneelstukje spelen. Met een diorama bedoelen we hier een levengrote kijkkast waarin een biotoop wordt uitgebeeld (planten en dieren opgesteld).
- Een natuurquiz maken en uitvoeren met het publiek.
- Laten zien welke leuke activiteiten er mogelijk zijn in het natuurgebied. Eventueel kan het publiek worden gevraagd mee te doen.
- Een reclame spotje uitvoeren ter promotie voor hun natuurgebied.
- Producten veilen per opbod. Dit kunnen producten zijn die leerlingen als voorbereiding zelf hebben gemaakt. Denk aan nestkastjes.
- Enkele zelfgemaakte gedichten voordragen

4.2 Marktkraampjes

Dit alternatief kunt u het beste wel met de hele klas doen. De leerlingen krijgen in deze situatie de opdracht om het natuurgebied te verkopen c. s. aan te prijzen. Laat leerlingen nadenken over waarom zij dit het mooiste en belangrijkste vinden. Laat vervolgens nadenken over welke attributen dit symboliseren en zij in hun marktkraam willen neerleggen. Deze attributen zullen zij zelf moeten gaan verzamelen of maken. Denk hierbij aan afbeeldingen, knuffelbeesten, gedichten, bladeren van bomen, plantjes, tekeningen etc. Laat leerlingen eventueel eerst tekenen/ontwerp maken van de marktkraam.

4.3 Een excursie

Ouders komen naar het natuurgebied en maken kennis met het gebied door middel van een posttocht. De kinderen hebben zich verdiept in één onderwerp en staan met hun groepje bij een post. Ouders lopen in kleine groepjes er bij langs. De kinderen kunnen één of meerdere opdrachten uitvoeren met de ouders. De voorbereiding van deze posttocht vindt op school plaats. Deze voorbereiding kan bestaan uit het verzinnen van eigen onderzoeksoopdrachten en het ontwikkelen van de bijbehorende onderzoeksmaterialen. Daarvoor kunnen de leerlingen gestimuleerd worden om meer informatie op te zoeken over specifieke planten en dieren (bodem, water). Als u kiest voor deze presentatievorm willen we u vragen om het wel in overleg met de boswachter van Staatsbosbeheer te doen.

4.4 Uitleg geven bij een maquette

De leerlingen bouwen op school het landschap van het natuurgebied na. Denk hierbij aan een bak met zand waarbij ieder groepje een onderdeel van het landschap inricht. Dus natte en droge stukjes creëren (een spiegel i.p.v. echt water), bomen planten, hoogteverschillen, dieren sporen etc. Eventueel met hulp van bordjes/plaatjes en de meegebrachte materialen, waarmee zij aangeven wat daar voor bijzonder is. Dit nagebouwde landschap komen ouders dan op school bekijken. Dit kan natuurlijk klein, maar ook heel groot buiten op het schoolplein. Een alternatief kan zijn dat u de leerlingen deze maquette van papier-maché laat maken en daarna beschildert.

4.5 Tentoonstelling

Ieder groepje ontwikkelt een paneel voor een tentoonstelling. Deze komt op een centrale plek op school te staan. Ouders komen de tentoonstelling bekijken en kinderen lichten toe. Dit toelichten kan ook eerst in de vorm van een toneelstukje en daarna nemen de kinderen de ouders mee naar de eigen panelen om daar te vertellen wat zij hebben gevonden.

4.6 Tips voor uitbreiding

Muurkrant, bordspel, gedicht, rollenspel, krantenartikel, website, powerpoint etc.

voor leerlingen uit groep 7 & 8

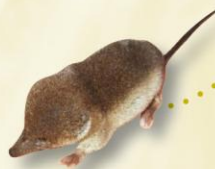
WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

Een educatief programma voor groep 7 en 8

Handleiding

Draaiboek

**Woordvoerders
Buitenplaats Elswout**

Inhoudsopgave Deel 2:

Programma Buitenplaats Elswout

1. Planning en organisatie
 - 1.1. Voordat u begint
 - 1.2. Voorbereiding op het bezoek
 - 1.3. Bezoek aan de buitenplaats
 - 1.4. Voorbereiding eindpresentatie
 - 1.5. De afsluiting van het programma Woordvoerders van de Natuur
2. Voorbereiding op school
 - 2.1. Inleiding
 - 2.2. Uitvoering
 - 2.3. Afsluiting
3. Bezoek aan de buitenplaats
 - 3.1. Inleiding
 - 3.2. Uitvoering
 - 3.3. Afsluiting
4. De presentatie: Dit vinden wij van buitenplaats Elswout!
 - 4.1. Inleiding
 - 4.2. Uitvoering
 - 4.3. Afsluiting

1. Planning en organisatie

In dit deel vindt u de informatie voor de uitvoering van het programma met het thema:
Buitenplaats Elswout

1.1. Voordat u begint

1. Lees de handleiding goed door.
2. Stel de datum vast waarop u de eindpresentatie laat plaatsvinden (maximaal 4 weken na het bezoek aan de buitenplaats).
 - Bepaal waar u de eindpresentatie wilt laten plaatsvinden en voor wie: ouders, maar misschien ook omwonenden of wethouders?.
 - Bepaal welke presentatievorm(en) bij uw school passen en hoe u dit wilt organiseren.
 - Inventariseer de mogelijkheden die de accommodatie biedt.
 - Check of accommodaties en mensen op geplande datum beschikbaar zijn.
3. Stel de datum vast waarop u een bezoek wilt brengen aan het terrein via de website: www.nmewijzer.nl
 - Plan eveneens een alternatieve datum, indien er op de voorkeursdatum niet voldoende gidsen gevonden kunnen worden.
 - Regel voldoende begeleiders en vervoer voor het bezoek aan buitenplaats Elswout
4. Informeer de ouders van uw leerlingen en nodig hen ook alvast uit voor de eindpresentatie.
5. Inventariseer welke materialen u nodig heeft voor de eindpresentatie, of nog moet aanschaffen.

1.2. Voorbereiding op het bezoek

1. Na vaststelling van de datum van het bezoek wordt een afspraak gemaakt voor het bezoek van de gids van Elswout voor de voorbereidende les op school.
2. De voorbereidende les wordt uitgevoerd kort voor het bezoek aan de buitenplaats Elswout.
3. Deel vervolgens de kinderen in, in groepjes zoals in hoofdstuk 2 staat beschreven.
4. Stel de presentatievorm(en) vast.
5. Regel eventueel digitale camera's voor als leerlingen foto's nodig hebben voor de eindpresentatie.
6. Informeer de leerlingen over passende kleding (zoals laarzen) en meebrengen van versnaperingen.
7. Vraag eventueel iemand om foto's te maken voor bijvoorbeeld de website van de school.
8. Vraag toestemming aan ouders wanneer foto's gebruikt worden op website's of andere sociale media.

1.3. Bezoek aan het natuurgebied

1. Eventueel routebeschrijving voor chauffeurs (incl. belangrijke tel.nrs.)

1.4. Voorbereiding eindpresentatie

1. Check accommodatie
2. Stel een programma op voor de eindpresentatie.
3. Zorg voor voldoende materialen en mogelijkheden zodat de kinderen hun presentatie kunnen voorbereiden.
4. Stuur uitnodigingen (reminders) aan ouders en desgewenst ook aan omwonenden en de lokale pers. Vergeet niet de gids die op school is geweest te informeren over de datum van de eindpresentatie, zodat deze gids of enkele andere gidsen ook aanwezig kunnen zijn bij de presentatie.
5. Laat – indien gewenst - de certificaten per leerling maken, die na de presentatie uitgereikt kunnen worden, door één van de gidsen van buitenplaats Elswout.
6. Vraag iemand om foto's te maken.

1.5. De afsluiting van het programma Wordvoerders van de Natuur

1. Foto's op website van de school plaatsen.
2. Verzamel de krantenartikelen.
3. Plaats uw ervaringen met enkele foto's op www.woordvoerdersvandenatuur.nl. Ook leuk als PR voor uw school en leuk om te zien wat andere scholen doen.

2. Voorbereiding op school

2.1. Inleiding

U legt de leerlingen uit wat het doel is van het programma Woordvoerders van de natuur, wat zij gaan doen en geeft een oriëntatie op de lesinhoud.

2.2. Uitvoering

Als voorbereiding op het project kunt u de PowerPoint presentatie bekijken die de gids van Elswout zal presenteren. Deze presentatie kan via uw digitaal schoolbord gepresenteerd worden.

De volgende punten komen bij de presentatie van de gids van buitenplaats Elswout aan bod:

- Hij/zij legt de leerlingen uit wat het doel is dat de leerlingen een presentatie gaan geven over wat zij van de buitenplaats vinden en in de eindpresentatie ook toelichten waarom. Hiermee worden de leerlingen 'Woordvoerders van de buitenplaats Elswout'.
- De gids vertelt iets over de buitenplaats en betreft de kinderen daarbij.
- Ook vertelt de gids iets over de flora en fauna.
- Het gehele programma 'Woordvoerders van de Natuur' wordt toegelicht: een voorbereidend veldbezoek waarbij de leerlingen als reporters de buitenplaats gaan bezoeken, de voorbereiding op de presentatie en de uitvoering van de presentatie.
- De leerkracht deelt de klas op in vier groepjes: Twee Engelse en twee Franse groepen.

De veldopdrachten zijn opgenomen in deel 3. Het is niet de bedoeling dat u deze van te voren met de leerlingen bespreekt.

2.3. Afsluiting

Vat kort samen en spreek af wie van de kinderen wat meeneemt. Denk hierbij aan:

- Per groepje een klein notieboekje met potlood. Dit kan een schriftje zijn met geen lijntjes voor tekeningen en aantekening in het veld als voorbereiding op hun presentatie. Ook kunnen de leerlingen in dit boekje antwoorden van de veldopdrachten noteren.
- Tassen om vondsten in te vervoeren die zij willen gebruiken voor de eindpresentatie.
- digitale camera's voor als ze foto's nodig hebben voor de eindpresentatie
- Oude kleren én laarzen of oude schoenen, die vies én nat mogen worden.
- Zelf een versnapering meenemen voor tijdens de pauze
- Geef een brief voor de ouders mee aan de leerlingen.

3. Op bezoek op de Buitenplaats Elswout

Programma in de tijd:

09.00 uur	Verzamelen bij het poortgebouw
09.05 uur	Introductie door Boswachter
09.15 uur	Start van de opdrachten
11.25 uur	Afsluiting
11.30 uur	Einde

Inleiding blok 2

Na de voorbereiding in de klas brengen de leerlingen een bezoek aan de buitenplaats. Hier worden de leerlingen ontvangen door de boswachter, de beheerder van de buitenplaats. De boswachter houdt een inleidend praatje en bespreekt kort het programma.

Uitvoering blok 2

De leerlingen kruipen in de huid van een reporter en gaan de buitenplaats in vier groepen ontdekken met behulp van opdrachten. Deze veldopdrachten staan in deel 3 uitgewerkt. Bij ieder groepje is één vaste gids die de opdrachten uitlegt, de benodigde materialen heeft en de routes op de buitenplaats kent.

Ieder groepje begint met een andere opdracht en loopt vervolgens naar een volgende opdracht. Alle opdrachten kunnen in willekeurige volgorde worden uitgevoerd. Maar omdat het terrein en vooral de paadjes verwarrend kunnen zijn, is er voor gekozen om een vaste volgorde te hanteren.

Na vier opdrachten komen de groepen weer bij elkaar en vertellen de leerlingen wat ze hebben gedaan, om het 'woordvoerder' zijn te oefenen.

Hierna gaat de hele groep – samen met de boswachter – aan de slag met onderhoud werkzaamheden.

Afsluiting blok 2

Het bezoek aan de buitenplaats wordt afgesloten door de boswachter bij het poortgebouw. De leerlingen kunnen eventueel nog vragen stellen aan de boswachter. Tot slot worden de leerlingen uitgezwaaid.

Tip voor uitbreiding:

U kunt na afloop van het bezoek een picknick organiseren op het terrein. Graag vooraf overleggen met de contactpersoon van Staatsbosbeheer.

4. De presentatie:

Dit vinden wij van de Buitenplaats Elswout !

Door het bezoek aan de buitenplaats hebben de leerlingen veel geleerd over het ontstaan van het landschap op de buitenplaats en over de bijbehorende natuur. Maar zij hebben het vooral beleefd. Zij zijn nu dan ook in staat om op hun eigen manier hun opgedane ervaringen te presenteren aan volwassenen. Dit laatste onderdeel is een heel belangrijk onderdeel van het programma Woordvoerders van de natuur!

Zo'n presentatie vraagt enige voorbereiding, maar kan vaak in combinatie met andere (creatieve) vakken plaatsvinden. Zorg er voor dat u van te voren een keuze heeft gemaakt voor wie de leerlingen hun presentatie gaan houden en op welk moment. Ook of u het alleen met uw eigen klas doet of samen met andere scholen. Denk ook na over locatie en vergeet niet de gasten (ouders) uit te nodigen.

Tips voor goede presentatie momenten.

- Koppel de presentaties aan de spreekbeurt
- U kunt de presentatie combineren met de ouderavond/10-minutengesprekken. Ouders kunnen dan rondkijken bij de kraampjes of workshops van de kinderen.
- U kunt de presentatie evt. tijdens de Natuurwerkdag houden. Dit is de eerste zaterdag in november. Overleg hiervoor met de boswachter van Staatsbosbeheer.
- U kunt de presentatie ook combineren met de Boomfeestdag. Eventueel samen met andere scholen.

NB! Combineren van de presentatie met kerstmusical of andere niet natuurgerelateerde voorstellingen, raden we nadrukkelijk af. De Woordvoerders moeten als woordvoerders alle aandacht kunnen krijgen voor het werk dat zij hebben verricht en de boodschap die zij graag willen overbrengen.

Tot slot

U kunt deze afsluitende presentatie ook inzetten als een PR voor uw school. Op deze manier kunnen ouders namelijk kennis maken met de activiteiten van hun kinderen op deze school. Als de presentatie bijzonder is of over een actueel onderwerp gaat, kunt u zelfs de pers uitnodigen. Of een persberichtje maken met foto. Vooral de lokale huis-aan-huis krantjes nemen dit graag op.

4.1. Inleiding

U bespreekt met de leerlingen de verschillen tussen wat zij nu weten en hoe zij over buitenplaats Elswout dachten aan het begin van dit programma. U kunt ook de omgeving van de buitenplaats vergelijken met de directe schoolomgeving.

- Kunnen er herten leven?
- Welke dieren voelen zich er thuis?
- Staan er (oude) bomen ?
- Is er water, zo ja waar komt dat vandaan?

U vertelt dat zij de buitenplaats hebben leren kennen en het belangrijk is dat zij hun mening over dit gebied geven aan anderen. Daarom mogen zij als 'Woordvoerder' optreden en alles wat zij hebben beleefd presenteren.

4.2. Uitvoering

De leerlingen gaan aan de slag met de voorbereiding. In deel 1 vindt u een aantal voorbeelden. Belangrijk bij de keuze van de presentatievorm is dat zo veel als mogelijk alle leerlingen het woord kunnen voeren!

4.3. Afsluiting

De leerlingen hebben zich voorbereid en kunnen de presentatie gaan geven. De presentatie wordt beëindigd met applaus en een positief bedankje voor de leerlingen. U kunt eventueel ook certificaten uitreiken aan de leerlingen. In deel 3 is een voorbeeldcertificaat opgenomen.

Planning

09.00 – Inleiding Staatsbosbeheer en verdelen in twee Franse en twee Engelse groepen.
De leerkracht verdeelt de leerlingen in vier groepjes.

09.15 - Ieder klein groepje gaat onder leiding van een gids op pad en voert drie verschillende opdrachten uit.
Per opdracht is er 15 minuten de tijd en aansluitend tijd om naar de volgende opdracht te wandelen.

10.25 – De Franse en Engelse groepen verzamelen zich bij het theehuis van Eleonora, waar de tekenopdracht (*opdracht 4*) wordt gedaan.
Tijdens de tekenopdracht is er – wanneer de school dit wil - de gelegenheid om zelf meegebracht drinken/eten te nuttigen.

Woordvoerders van Elswout

Benodigheden:

- Horloge of telefoon met tijd

Woordvoerders

10.40 'Woordvoerder' zijn oefenen (*opdracht 5*).
Vertel de andere groepen wat je hebt 'beleefd'.

10.50 – Aan de slag met de boswachter (*opdracht 6*)

11.25 – Afsluiting en de mogelijkheid om de laatste vragen te stellen aan de boswachter.

11.30 – Vertrek naar school, waar de presentatie 'Woordvoerders van Elswout' wordt voorbereid voor bijvoorbeeld de ouders.

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van VSBfonds Provincie Noord-Holland

Introductie:

Op school heb je al veel over de Buitenplaats Elswout gehoord.

Je hebt iets te horen gekregen over Franse en Engelse stijlen en over de variatie aan bomen, planten, vogels en andere dieren.

Woordvoerders van Elswout

Benodigheden:

- Geen

Opdracht

Nu gaan jullie zelf op ontdekkingstocht op deze bijna 300 jaar oude buitenplaats .

Jullie verdelen je nu in twee Engelse en twee Franse groepen. De leerkracht stelt de groepen samen.

Let goed op, zodat je later deze morgen aan de andere groep kunt vertellen wat je hebt gedaan.

Hierna gaan jullie met een boswachter aan de slag om te helpen met het onderhoud van deze buitenplaats

Veel plezier!

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

Opdrachten

Woordvoerders van Elswout

Benodigheden:
- Routekaart gidsen

Routes

Engelse groep

Gids 1: Opdracht 1a; 2a; 3a; 4

Gids 2: Opdracht 2a; 3a; 1a; 4

Franse groep

Gids 3: Opdracht 1b; 2b; 3b; 4

Gids 4: Opdracht 2b; 3b; 1b; 4

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

Engelse route

Woordvoerders van Elswout

Benodigdheden:
- Routekaart gidsen

Opdrachten

1. Wateronderzoek
2. Bomen om je heen
3. Vogels van Elswout

Verzamelen bij Theehuis Eleonora

4. Engelse en Franse stijlen

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

Franse route

Woordvoerders van Elswout

Benodigdheden:

- Kaart

Opdrachten

1. Zand en water
2. Lekker zacht mostapijt
3. Mag ik van jou het koetshuis?

Verzamelen bij Theehuis Eleonora

4. Engelse en Franse stijlen

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van VSBfonds

Engelse groep

1. Wateronderzoek

Water is super belangrijk voor alles wat leeft, zonder water geen leven.

In het water leven allerlei beestjes en planten, vlak bij water groeit er van alles en veel dieren komen drinken.

Er is veel variatie rondom water, we noemen dit ook wel: de biodiversiteit is groot.

Woordvoerders van Elswout

Benodigdheden:

- schepnetjes
- witte bakken
- lepels en loeppotjes
- zoekkaart waterbeestjes

Opdracht 1a.

- Waterbeestjes vangen:

- * Welke beestjes heb je gevangen?

- Waterplanten tellen:

- * Schat hoeveel verschillende soorten planten je ziet op 1 meter langs de rand van het water.
- * Ga dan eens goed kijken?
- * Hoeveel zijn het er echt?

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

Engelse groep

2. Bomen om je heen

Op de Buitenplaats Elswout groeien veel verschillende bomen, grote, kleine, dunne, dikke. Sommigen zijn meer dan 200 jaar oud. Er zijn ook veel verschillende soorten, zoals de eik, beuk, iep, linde, es en esdoorn. Die ken je misschien wel.

Maar heb je wel eens van een sequoia gehoord of een Portugese laurierkers of een cipres?

Deze soorten komen van oorsprong niet in Nederland voor en het kostte veel geld om ze te kopen.

De eigenaren van Elswout vonden deze bomen wel erg mooi. Omdat ze zo duur waren konden ze ook met deze bomen pronken, ze waren een soort statussymbool.

Woordvoerders van Elswout

Benodigheden:

- bomengids
- zoekkaarten
- spiegeltjes (hemelogen)

Opdracht 2a.

- Je staat nu bij een grote boom.
 - * Weet je hoe deze boom heet?
 - * Herken je de bast?
 - * Voel er eens aan.
- Kijk eens om je heen
 - * Hoeveel verschillende soorten bomen zie je?
 - * Hoe ziet de bast van een linde er uit?
- Kruip in de huid van een eekhoorn.
 - * Loop over de dikke en dunne takken..... (gebruik hiervoor een hemeloog)
- Zie je ook holtes in de bomen?
 - * Wie kunnen daar slapen?

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

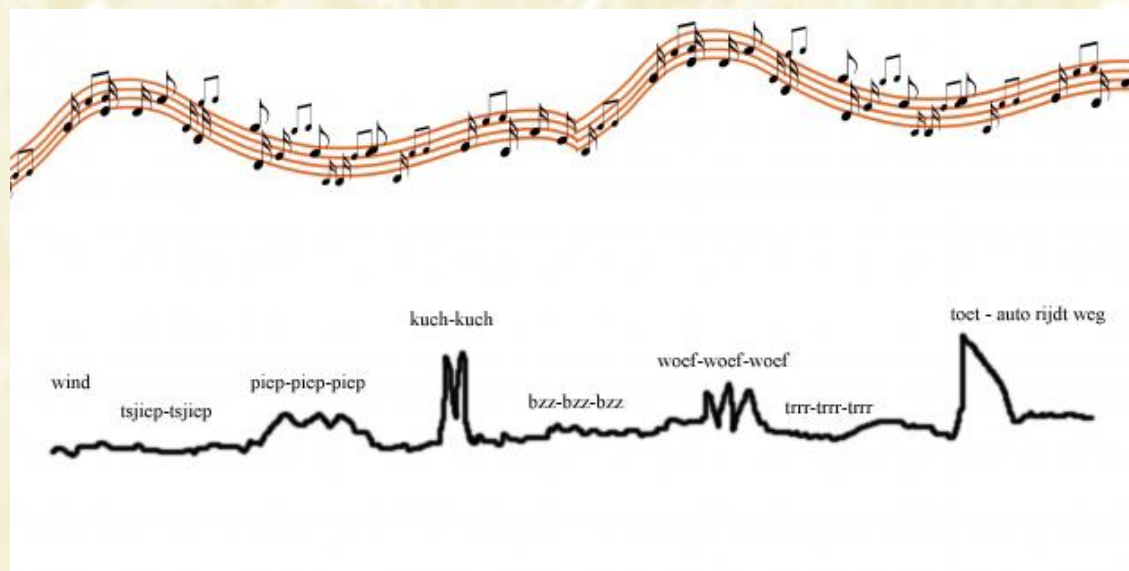
Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van VSBfonds

Engelse groep

3. Vogels van Elswout

Op de Buitenplaats Elswout zijn veel dieren te vinden, zoals eekhoorns, vleermuizen en muizen. Ook kun je reeën en damherten tegenkomen en sluipen er vossen rond!

Er staan veel oude bomen waarin vogels broeden, die hier echt thuis horen, zoals: bosuilen, holenduiven, spechten, boomklevers en boomkruipers, Maar er zijn ook exoten, zoals de roodvleugelara en nijlganzen. Zij zijn door mensen hiernaar toe gebracht.

Woordvoerders van Elswout

Benodigdheden:

- vogelgids
- vogelfluitjes
- zoekkaart
- verrekijker
- potlood
- papier

Opdracht 3a.

- Kijk en luister opdracht

Kijk eens goed om je heen met en zonder kijker.

- * Welke vogels zie je?
- Luister naar de vogelgeluiden.
- * Wie kent de vogels?

-Stilteopdracht:

Ga naar een rustige plek en noteer alle geluiden die je hoort. Op het kistje staat een voorbeeld hoe je dit op kunt schrijven.

- * Wat hoor je?
- * Herken je de geluiden, zijn het allemaal vogels?

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van VSBfonds

Franse groep

1. Zand en water

Vroeger waren hier op de buitenplaats ook duinen. Deze zijn echter afgegraven en het zand is verkocht voor de stadsuitbreiding van Haarlem en Amsterdam.

De duinen hebben veel regenwater gefilterd. Nu komt dat schone water onder de duinen vandaan weer omhoog in de sloten van de buitenplaats. Dit noem je kwelwater. De kwaliteit van dit water is bijzonder, waardoor er ook weer bijzondere planten en dieren kunnen leven.

Opdracht 1b.

Met 2 of 3 personen deze opdracht uitvoeren.

Woordvoerders van Elswout

Benodigheden:

- 3 emmers
- 3 grondzeven
- 3 lekbakjes
- 3 schepjes
- 3 helderheidschijven

Vorbereiding

- * Schep schoon zand in de grondzeef en zet deze op de lekbakjes op de bankjes onder de overkapping
- * Haal een emmer water uit de vaart vanaf de brug
- * Schenk voorzichtig het water in de grondzeef
- * Wacht tot het water is doorgelopen.

Doe ondertussen het 'Helderheid onderzoek'

- * Hang de schijf vanaf de brug in het water
- * Na hoeveel knopen (onder water) zie je geen verschil tussen zwarte en witte vlakken? (1 knoop = 10 cm)
- * Is het water helder?
- * Is helder water ook altijd schoon water?

Bekijk hierna het uitgelekte water in de lekbakjes

- * Is het water schoner geworden?
- * Zitten er nog plantjes of beestjes in?
- * Zit er verschil in helderheid bij de andere lekbakjes?

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van VSBfonds

Franse groep

2. Lekker zacht mostapijt

Op Elswout groeien veel verschillende soorten bomen, struiken, planten, mossen en bloemen. Er zijn hier zelfs 80 soorten mos gevonden, waaronder enkele bijzondere.

Heel bijzondere mossen hebben soms alleen een Latijnse naam, maar gelukkig zijn er ook mossen met een wat makkelijker naam zoals rimpelmos, plujsjesmos of haarmos.

Een mostapijt is lekker zacht, maar wel kwetsbaar, dus beschadig hem niet door er overheen te lopen!

Woordvoerders van Elswout

Benodigdheden:

- loep/loepjes
- mosgids
- zoekkaart mossen

Opdracht 2b.

- Zijn mossen planten?
 - * Hebben ze ook bloemen?
 - * Weet je hoe ze zich vermeerderen?
- Bekijk de mossen hier eens goed, gebruik de loep.
 - * Weet je welke soort het is?
 - * Welke naam zou jij dit mos geven?
- Waarom worden in de herfst de bladeren hier verwijderd?
- Hoeveel verschillende soorten mos kun je vanaf het pad zien?

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

Franse groep

3. Mag ik van jou, het koetshuis?

De stichter van Buitenplaats Elswout was Carel Molijn. Hij kocht in 1634 het deels afgegraven duingebied en wilde nog meer zand verkopen. Hij begon ook met het bouwen van een huis in het afgegraven duingebied.

Carel Molijn was de eerste in een lange rij van eigenaren die allemaal iets lieten bouwen op deze buitenplaats.

De één bouwde het huis af, de volgende verbouwde het weer en legde een grote tuin aan en bouwde er een koetshuis en een sluis bij.

Zo staan er heel wat grote en kleine gebouwen op het landgoed en andere bouwsels en de natuur paste zich bij iedere verandering weer aan..

Woordvoerders
van Elswout

Benodigdheden:
- Kwartet

Opdracht 3b.

Wanneer je rondloopt over de buitenplaats, dan kom je heel wat gebouwen, bruggen en mooie natuur tegen.

Speel het kwartet en leer Buitenplaats Elswout kennen!

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

4. Franse en Engelse stijl

De Buitenplaats Elswout werd aangelegd in een strakke stijl met rechte lijnen. De gazons werden glad gemaaid, struiken, hagen en bomen werden in rechte lijnen aangelegd en strak gesnoeid. Je kon goed over grote afstanden door lange lanen in de verte kijken (zichtlijnen). Dit noemen we de **Franse stijl**.

Wanneer de mode veranderde, veranderde de tuin mee. Vanaf 1781 werd de tuin ingericht volgens de laatste mode: de romantische **Engelse stijl**, ook wel Landschapstijl genoemd. Rechte sloten werden kronkelig, er kwamen romantische uitkijkjes en grappige bouwseltjes (follies genaamd). Er werden heuvels aangelegd en mini-ravijnen gegraven (met zelfs een grot!). Wat recht en hoekig was, werd rond en vriendelijk.

Woordvoerders van Elswout

Benodigdheden:

- potloden
- plankjes met elastiek
- tekenpapier
- zitmatjes

Opdracht 4

Zoek met je groepje een mooie rustige plek met goed uitzicht. Teken het uitzicht.

- Heb je nu de Franse of de Engelse stijl getekend? Hoe zie je dat?
- Wat vind jij mooier?
- Wat vind je natuurlijker? Waarom?

Buitenplaats Elswout

WOORDBOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van VSBfonds

5. Woordvoerders

Jullie hebben nu allemaal vier opdrachten gedaan.

Ieder groepje gaat nu aan de anderen vertellen wat zij gedaan hebben op Elswout.

Woordvoerders van Elswout

Benodigheden:

- niks

Opdracht 5.

- Ga met je groepje hand-in-hand staan.
 - Vorm samen met de andere groepjes hand-in-hand een cirkel.
 - Ieder groepje vertelt wat ze hebben gedaan.
 - Afhankelijk van de leeftijd van jullie groep worden er door de gidsen extra vragen gesteld over hetgeen jullie hebben beleefd en geleerd.
- Zo kunnen jullie alvast oefenen voor de presentatie Woordvoerders van Elswout.

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van **VSBfonds**

6. Aan de slag

Op een buitenplaats moet altijd veel gebeuren.

De lanen moeten aangeharkt worden, de damherten gevoerd, bruggen gepoetst, bomen en struiken gesnoeid en bladeren geharkt.

Woordvoerders
van Elswout

Benodigheden:

- Gereedschap

Opdracht 6.

Je gaat hier zelf aan de slag.

Jullie gaan hier helpen met het onderhoud van de buitenplaats. De boswachter weet precies wat er allemaal gedaan moet worden.

Vraag maar wat er vandaag te doen is.
En steek je handen uit de mouwen!

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

beleef de natuur!

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van

Presentatie - certificaat

Op school bereiden jullie een presentatie voor, waarbij jullie de Woordvoerders zijn van Elswout.

Woordvoerders
van Elswout

Certificaat

Is de presentatie goed gegaan, dan worden jullie officieel gecertificeerd tot Woordvoerder van Elswout!

Buitenplaats Elswout

WOORDVOERDERS VAN DE NATUUR

Dit programma is mede mogelijk gemaakt door financiële steun van